

Att bemöta människor med npf

- förhållningssätt och metod vid beteendeproblem

Bo Hejlskov Elvén
Leg. psykolog

Bo
HEJLSKOV ELVEN

Definition

Beteendeproblem är ett beteende som någon tycker är ett problem

- Vem?
 - Vi definierar beteendet som ett problem, när det är ett problem för oss
- Varför och när?
 - Det är oftast när vi inte har rätt metod

Denna definition innebär att vi kan undvika en del maktlöshet

Attributionsteori

Vi kan förlägga orsaken
till misslyckanden olika
Vi blir maktlösa om vi
lägger den

Attributionsteori

Vi kan förlägga orsaken
till misslyckanden olika
Vi blir maktlösa om vi
lägger den
- I egna drag

Attributionsteori

Vi kan förlägga orsaken till misslyckanden olika
Vi blir maktlösa om vi lägger den

- I egna drag
- I andras drag

Attributionsteori

Vi kan förlägga orsaken till misslyckanden olika
Vi blir maktlösa om vi lägger den

- I egna drag
- I andras drag
- I orsaker vi inte kan påverka

Parkeringsvakten

Attributionsteoretiskt exempel

Parkeringsvakten

Attributionsteoretiskt exempel

Får man en parkeringsbot kan man tänka på två olika sätt

- Jag ställde bilen fel. Det var dumt
- Parkeringsvakten är en idiot
 - Tar man sista utgångspunkten ställer man bilen likadant dan efter
 - Och får en ny parkeringsbot
 - Och blir bekräftat: Parkeringsvakter är idioter
 - Vilket innebär att man inte lär sig någonting

Ansvarsprincipen

Den som tar ansvar kan påverka
Om jag vill lyckas måste jag ta
reda på vad jag ska göra
Då slipper jag maktlösheten

Men...

Om vi inte har rätt metod försöker vi ibland bli av med ansvaret genom att lägga det på

Men...

Om vi inte har rätt metod
försöker vi ibland bli av
med ansvaret genom att
lägga det på
- Anhöriga

Men...

Om vi inte har rätt metod försöker vi ibland bli av med ansvaret genom att lägga det på

- Anhöriga
- Personen med beteendet

Ansvarsprincipen

Vi lämnar ansvaret till personen genom

- Samtal

- Fraser SL, Archambault, I & Parent, V (2016). Staff Intervention and Youth Behaviours in a Child Welfare Residence. *Journal of Family Studies* 25, 188-199

- Tillrättavisa

- van Duijvenvoorde ACK, Zanolie K, Rombouts SARB, RaijmakersMEJ, & Crone EA (2008): Evaluating the Negative or Valuing the Positive? Neural Mechanisms Supporting Feedback-Based Learning across Development. *The Journal of Neuroscience* 28(38) s. 9495-9503

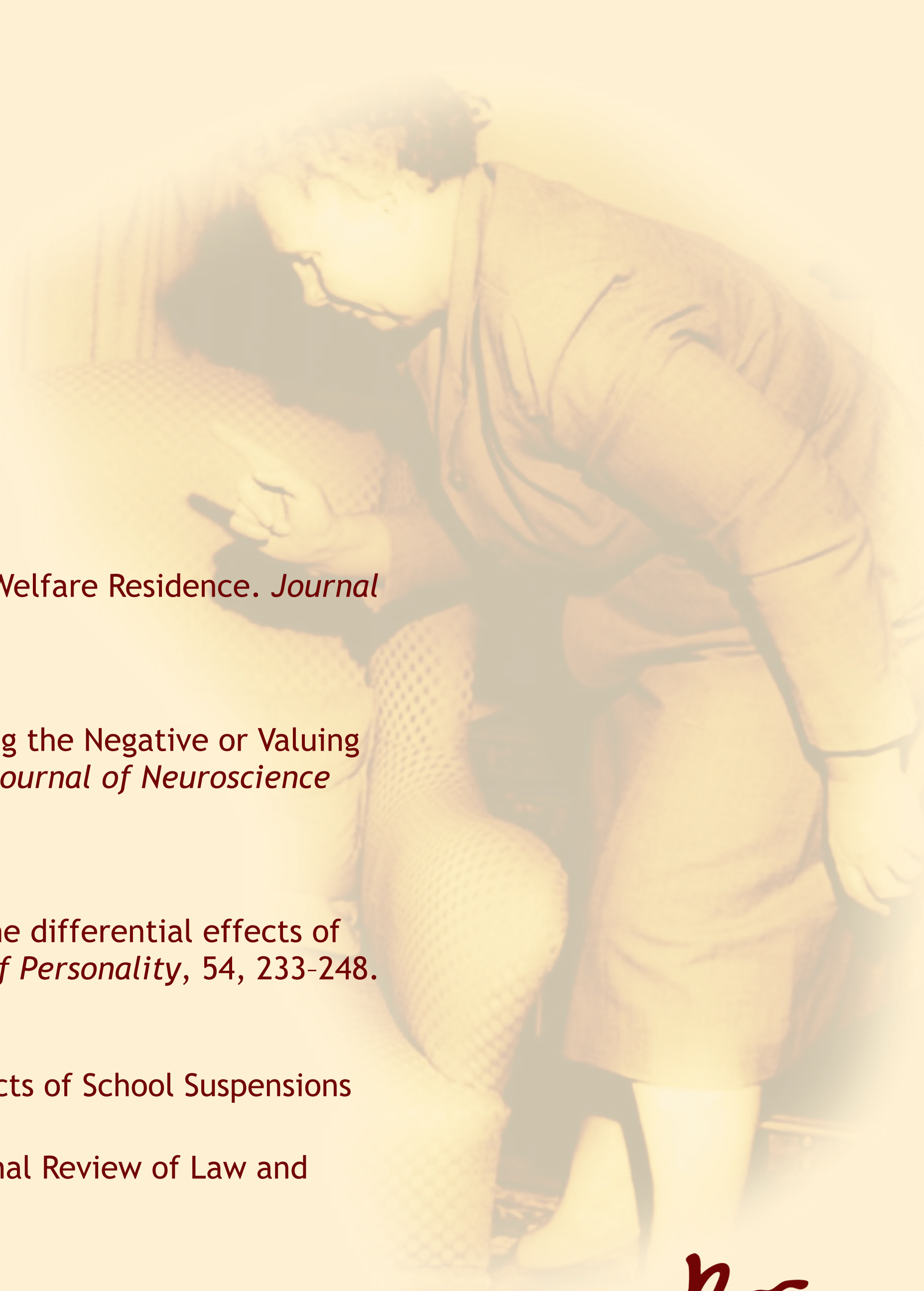
- Sätta gränser

- Koestner, R., Ryan, R. M., Bernieri, F., & Holt, K. (1984). Setting limits on children's behavior: The differential effects of controlling versus informational styles on children's intrinsic motivation and creativity. *Journal of Personality*, 54, 233-248.

- Straff och konsekvenser

- Bacher-Hicks A, Billings, SB & Demming, DJ (2019). The School to Prison Pipeline: Long-Run Impacts of School Suspensions on Adult Crime. *National Bureau of Economic research Working Paper* no. 26257.

- Cuellar AE & Markowitz S (2015). School suspension and the school-to-prison pipeline. *International Review of Law and Economics* 43: 98-106

Ansvarsprincipen

Vi lämnar ansvaret till personen genom

- Samtal

- Fraser SL, Archambault, I & Parent, V (2016). Staff Intervention and Youth Behaviours in a Child Welfare Residence. *Journal of Family Studies* 25, 188-199

- Tillrättavisa

- van Duijvenvoorde ACK, Zanolie K, Rombouts SARB, RaijmakersMEJ, & Crone EA (2008): Evaluating the Negative or Valuing the Positive? Neural Mechanisms Supporting Feedback-Based Learning across Development. *The Journal of Neuroscience* 28(38) s. 9495-9503

- Sätta gränser

- Koestner, R., Ryan, R. M., Bernieri, F., & Holt, K. (1984). Setting limits on children's behavior: The differential effects of controlling versus informational styles on children's intrinsic motivation and creativity. *Journal of Personality*, 54, 233-248.

- Straff och konsekvenser

- Bacher-Hicks A, Billings, SB & Demming, DJ (2019). The School to Prison Pipeline: Long-Run Impacts of School Suspensions on Adult Crime. *National Bureau of Economic research Working Paper* no. 26257.

- Belöningar och belöningsystem

- Deci, E, Kostner, R & Ryan, RM (1999). A Meta-analytic Review of Experiments Examining the Effects of Extrinsic Rewards on Intrinsic Motivation. *Psychological Bullitin* 125(6), 627-668

Ansvarsprincipen

Vi lämnar ansvaret till personen genom

- Samtal

- Fraser SL, Archambault, I & Parent, V (2016). Staff Intervention and Youth Behaviours in a Child Welfare Residence. *Journal of Family Studies* 25, 188-199

- Tillrättvika

- van Duijvenvoorde ACJ, Zanolie K, Rombouts SARB, RaijmakersMEJ, & Crone EA (2008): Evaluating the Negative or Valuing the Positive? Neural Mechanisms Supporting Feedback-Based Learning across Development. *The Journal of Neuroscience* 28(38) s. 9495-9503

- Sätta gränser

- Koestner, R., Ryan, R. W., Bernieri, F., & Holt, K. (1984). Setting limits on children's behavior: The differential effects of controlling versus informational styles on children's intrinsic motivation and creativity. *Journal of Personality*, 54, 233-248.

- Straff och konsekvenser

- Bacher-Hicks A, Billings, SB & Demming, DJ (2019). The School to Prison Pipeline: Long-Run Impacts of School Suspensions on Adult Crime. *National Bureau of Economic Research Working Paper* no. 26257.

- Belöningar och belöningsssystem

- Deci, E, Kostner, R & Ryan, RM (1999). A Meta-analytic Review of Experiments Examining the Effects of Extrinsic Rewards on Intrinsic Motivation. *Psychological Bullitin* 125(6), 627-668

Alla dessa metoder syftar till lydnad

Världens äldsta pedagogiska debatt

< 400 f.Kr

Platon beskriver en diskussion mellan Sokrates och Adeimantos

- Sokrates anser att ingen handlar fel frivilligt. Människor handlar rätt, om de kan
- Adeimantos anser att vi människor är egoistiska, och enbart handlar socialt acceptabelt när det gagnar oss

Världens äldsta pedagogiska debatt

< 400 f.Kr

Både anser dock att
barn som vildar som
måste tämjas

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

Aristoteles ansåg att barn är ofärdiga vuxna som kommer att bli bra vuxna bara de får utvecklas

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

Aristoteles ansåg att barn är ofärdiga vuxna som kommer att bli bra vuxna bara de får utvecklas

Precis som en växt behöver vi vatten och näring, sen går det oftast bra

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

Aristoteles ansåg att barn är ofärdiga vuxna som kommer att bli bra vuxna bara de får utvecklas

Precis som en växt behöver vi vatten och näring, sen går det oftast bra

Fast vissa växter behöver en pinne att stödja sig på. Särskilt när det blåser

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

De hamnade i en diskussion om pedagogikens och omsorgens mål och form

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

De hamnade i en diskussion om pedagogikens och omsorgens mål och form

- Lydnad genom manipulation eller auktoritära metoder därför att människor är egoistiska

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 360 f.Kr

De hamnade i en diskussion om pedagogikens och omsorgens mål och form

- Lydnad genom manipulation eller auktoritära metoder därför att människor är egoistiska
- Autonomi genom stöd därför att ingen handlar fel med flit

Processen att gå från den ena grundläggande föreställningen till den andra kallar vi *synvändan*

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2016, Michael Tomasello

Michael Tomasello beskriver människan
som det samarbetande djur

Den som samarbetar överlever

Vi har därför utvecklat egenskaper som
hjälper oss att samarbeta

Som kommunikation, språk och
tänkande

Och moral

- Vi tar hand om den svaga (etik)
- Vi ser till att alla i gruppen uppför sig
(moralisering)

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

**Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa**

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

**Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa**

Tar vi ansvar

**Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

**Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa**

Tar vi ansvar

**Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

Tillämpar vi empati

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Tillämpar vi empati

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Tillämpar vi empati

Blir vi flexibla och
accepterande

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi

Tillämpar vi empati

Blir vi flexibla och
accepterande

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Tar vi ansvar

Stress och uttryckt
emotion minskar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi

Tillämpar vi empati

Blir vi flexibla och
accepterande

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Bedömer vi att
personen
gör sitt bästa

Beteendet minskar

Tar vi ansvar

Stress och uttryckt
emotion minskar

Blir vi nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi

Tillämpar vi empati

Blir vi flexibla och
accepterande

Gillar vi personen mer

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är svag eller sårbar

Dopamine modulates egalitarian behavior in humans

Ignacio Sáez, Lusha Zhu, Eric Set, Andrew Kayser, Ming Hsu

Current Biology 25 (7), 912-919, 2015

Egalitarian motives form a powerful force in promoting prosocial behavior and enabling large-scale cooperation in the human species [1]. At the neural level, there is substantial,

The role of D4 receptor gene exon III polymorphisms in shaping human altruism and prosocial behavior

Yushi Jiang, Soo Hong Chew, Richard Paul Ebstein

Frontiers in human neuroscience 7, 195, 2013

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Dumpar vi ansvar på personen

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Dumpar vi ansvar på personen

**Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

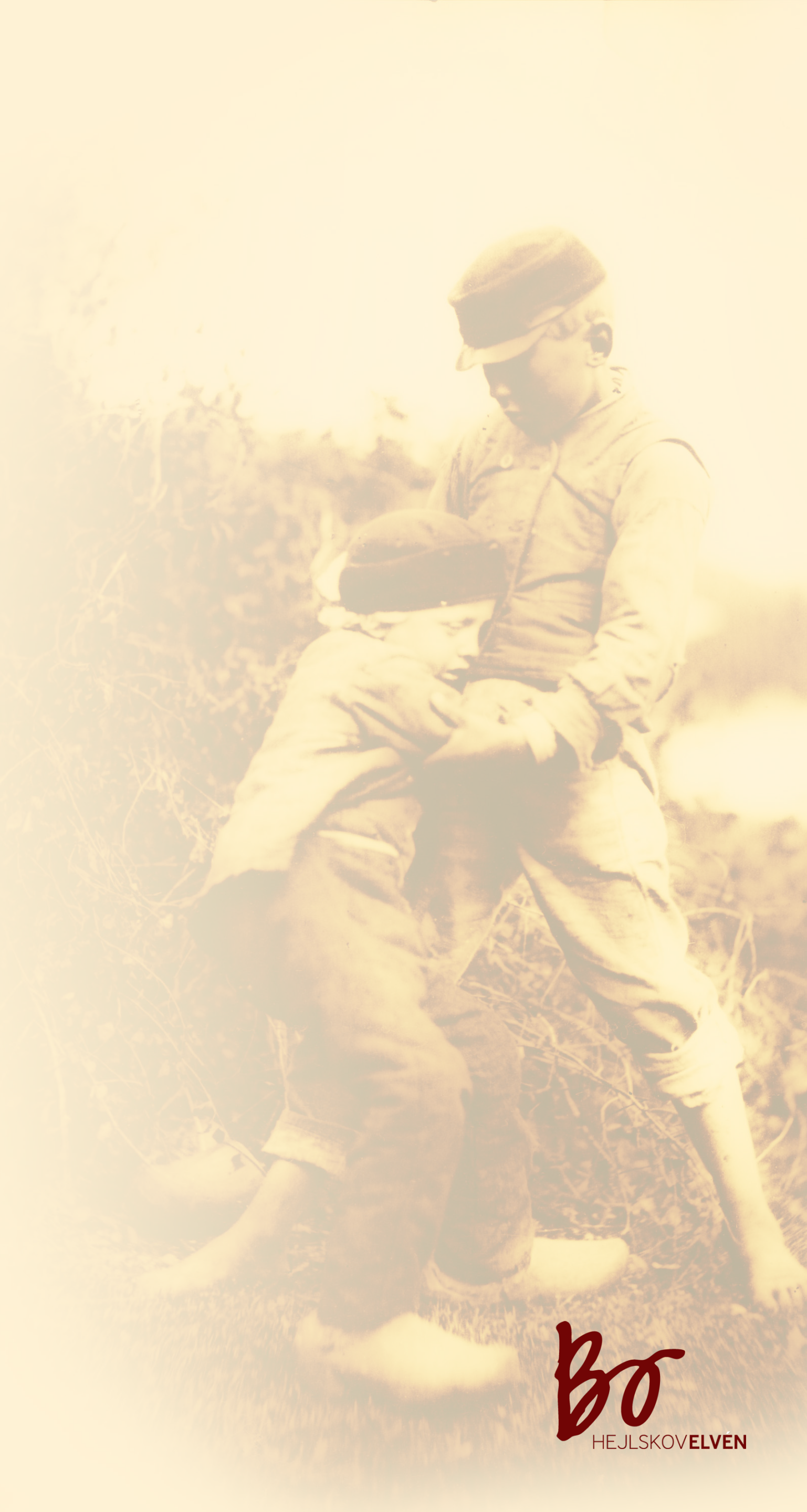
Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Dumpar vi ansvar på personen

**Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

**Stänger vi av vår
empati**

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Dumpar vi ansvar på personen

**Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

**Stänger vi av vår
empati**

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Dumpar vi ansvar på personen

**Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

**Stänger vi av vår
empati**

**Minskar vår flexibilitet
och acceptans**

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Bedömer vi att personen
gör det med flit

Dumpar vi ansvar på personen

Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi inte

Stänger vi av vår
empati

Minskar vår flexibilitet
och acceptans

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Bedömer vi att personen
gör det med flit

Dumpar vi ansvar på personen

Stress och uttryckt
emotion ökar

Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör

Anpassar vi inte

Stänger vi av vår
empati

Minskar vår flexibilitet
och acceptans

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

**Bedömer vi att personen
gör det med flit**

Beteendet ökar

**Stress och uttryckt
emotion ökar**

Anpassar vi inte

**Minskar vår flexibilitet
och acceptans**

Dumpar vi ansvar på personen

**Blir vi inte nyfikna på
varför personen
gör som hen gör**

**Stänger vi av vår
empati**

Gillar vi personen mindre

Världens äldsta pedagogiska debatt

- 2020, Bo Hejlskov Elvén

Om vi anser att personen är jämnbördig med oss själva

Vi villkorar vård och stöd
Och det känns bra

Science 27;305(5688):1254-1258

The Neural Basis of Altruistic Punishment

Dominique J.-F. de Quervain,^{1*†} Urs Fischbacher,^{2*}
Valerie Treyer,³ Melanie Schellhammer,² Ulrich Schnyder,⁴
Alfred Buck,³ Ernst Fehr^{2,5†}

Many people voluntarily incur costs to punish violations of social norms. Evolutionary models and empirical evidence indicate that such altruistic punishment has been a decisive force in the evolution of human cooperation. We used H₂¹⁵O positron emission tomography to examine the neural basis for altruistic punishment of defectors in an economic exchange. Subjects could punish defection either symbolically or effectively. Symbolic punishment did not reduce the defector's economic payoff, whereas effective punishment did reduce the payoff. We scanned the subjects' brains while they learned about the defector's abuse of trust and determined the punishment. Effective punishment, as compared with symbolic punishment, activated the dorsal striatum, which has been implicated in the processing of rewards that accrue as a result of goal-directed actions. Moreover, subjects with stronger activations in the dorsal striatum were willing to incur greater costs in order to punish. Our findings support the hypothesis that people derive satisfaction from punishing norm violations and that the activation in the dorsal striatum reflects the anticipated satisfaction from punishing defectors.

violations are not punished, and they seem to feel relief and satisfaction if justice is established. Many languages even have proverbs indicating such feelings, for example, "Revenge is sweet."

A design to study the punishment of defectors. We examined the hypothesis that people derive satisfaction from the punishment of norm violations by combining an economic experiment involving real monetary payoffs with positron emission tomography (PET). Our hypothesis predicts that altruistic punishment is associated with the activation of brain areas related to reward processing. Single-neuron recording in nonhuman primates (9–11) and neuroimaging studies with humans using money as a reward medium (12–16) reliably indicate that the striatum is a key part of reward-related neural circuits. Moreover, if altruistic punishment occurs because the punisher anticipates deriving satisfaction from punishing, we should observe activation predominantly in those reward-related brain areas that are associated with goal-directed behavior. Single-neuron recording in nonhuman primates (17–19) provides

Bikupan

Diskutera situationer där du hamnat
i den onda cirkeln

- Vilka faktorer gjorde att du hamnade där?

Diskutera situationer där du hamnat
i den goda cirkeln

- Vilka faktorer gjorde att du hamnade där?

Synvändan

Synvändan är alltså en ganska komplicerat löpande process

Med bas i människans utvecklingshistoria som flockvarelse

Det går alltså inte att komma undan

Och processen störs av

- Stress och ångest
- Metodbrist
- För höga förväntningar

Synvändan

Ingen handlar fel frivilligt

Sokrates

Synvändan

Den som kan uppföra sig, gör det

Men man kan kanske inte leva upp till krav och förväntningar kring

- Att förstå konsekvenser av eget handlande
- Flexibilitet
- Uthållighet
- Impulskontroll
- Sociala förmågor
- Stresstålighet
- Intryckskänslighet
- Kommunikationsförmåga
- Följsamhet

Affektreglering

När man inte kan leva upp till andras förväntningar använder vi olika lösningar och strategier

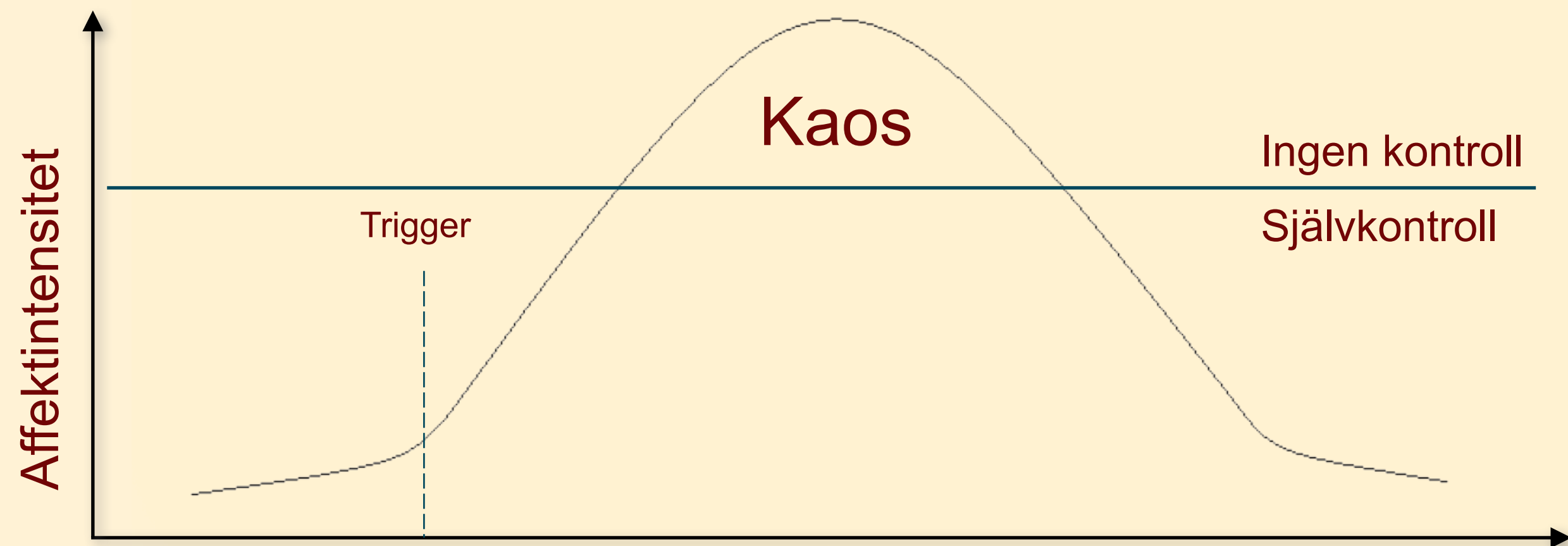
Affektreglering

När man inte kan leva upp till andras förväntningar använder vi olika lösningar och strategier

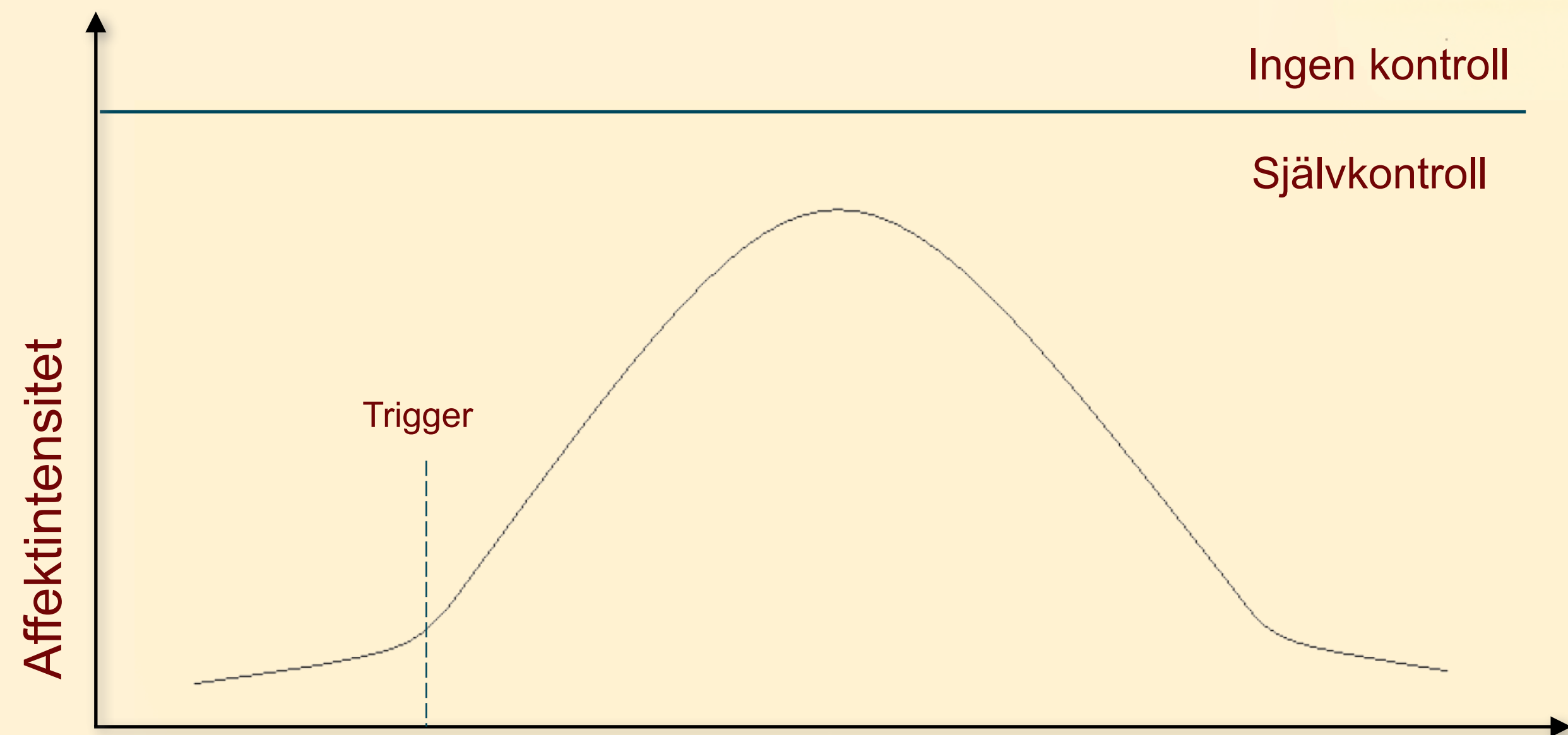
- Att vägra

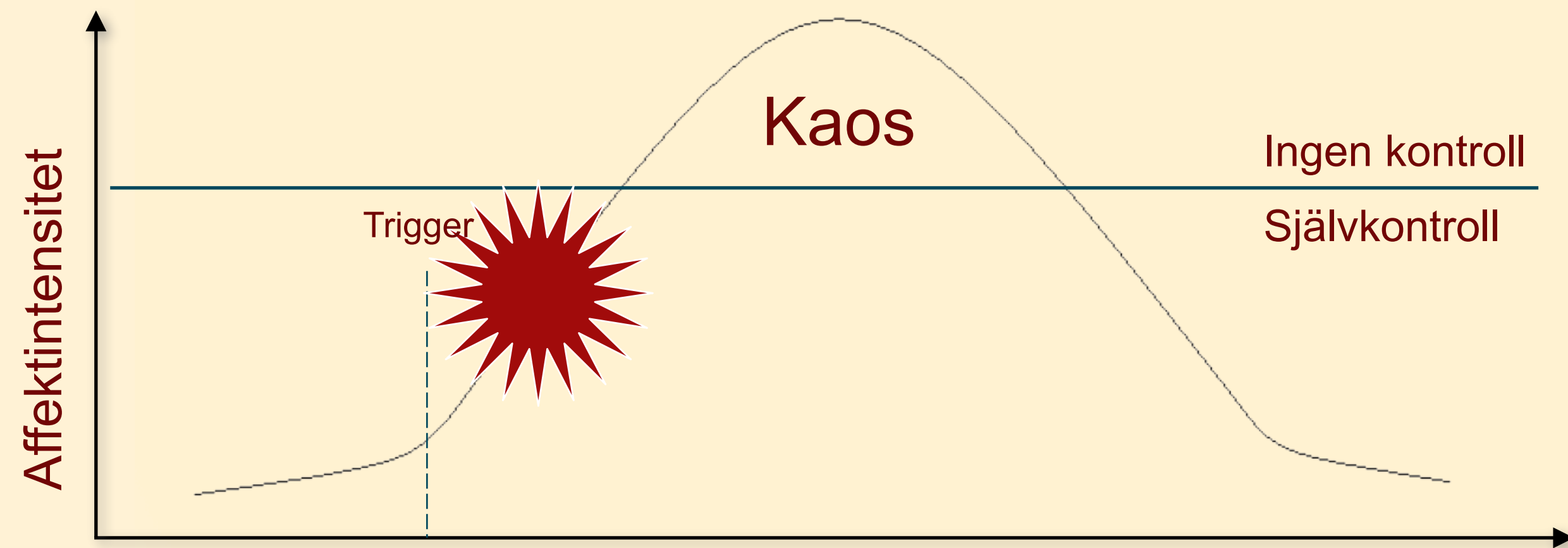
Affektreglering

Affektreglering

Affektreglering

Affektreglering

Kontrollprincipen

Man måste ha kontroll
över sig själv, om man
ska kunna samarbeta

Affektreglering

Strategier för att undvika att förlora självkontrollen

- Att vägra
- Att ljuga
- Att rymma eller gå sin väg
- Spottas eller slåss
- Självskadande beteende
- Rus
- Hot
- Glåpord

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

- Vem har ansvar för att serva och reparera bilen på verkstan?

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

- Vem har ansvar för att serva och reparera bilen på verkstan?
- Bilägaren?

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

- Vem har ansvar för att serva och reparera bilen på verkstan?
- Bilägaren?
- Bilen?

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

- Vem har ansvar för att serva och reparera bilen på verkstan?
 - Bilägaren?
 - Bilen?
 - Bilen behöver inte samarbeta

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

- Vem har ansvar för att serva och reparera bilen på verkstan?
 - Bilägaren?
 - Bilen?
 - Bilen behöver inte samarbeta
 - Bilen kan inte bara låta bli att vara trasig

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

- Vem har ansvar för att serva och reparera bilen på verkstan?
 - Bilägaren?
 - Bilen?
 - Bilen behöver inte samarbeta
 - Bilen kan inte bara låta bli att vara trasig
- Mekanikern måste ha de verktyg och metoder som är nödvändiga

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

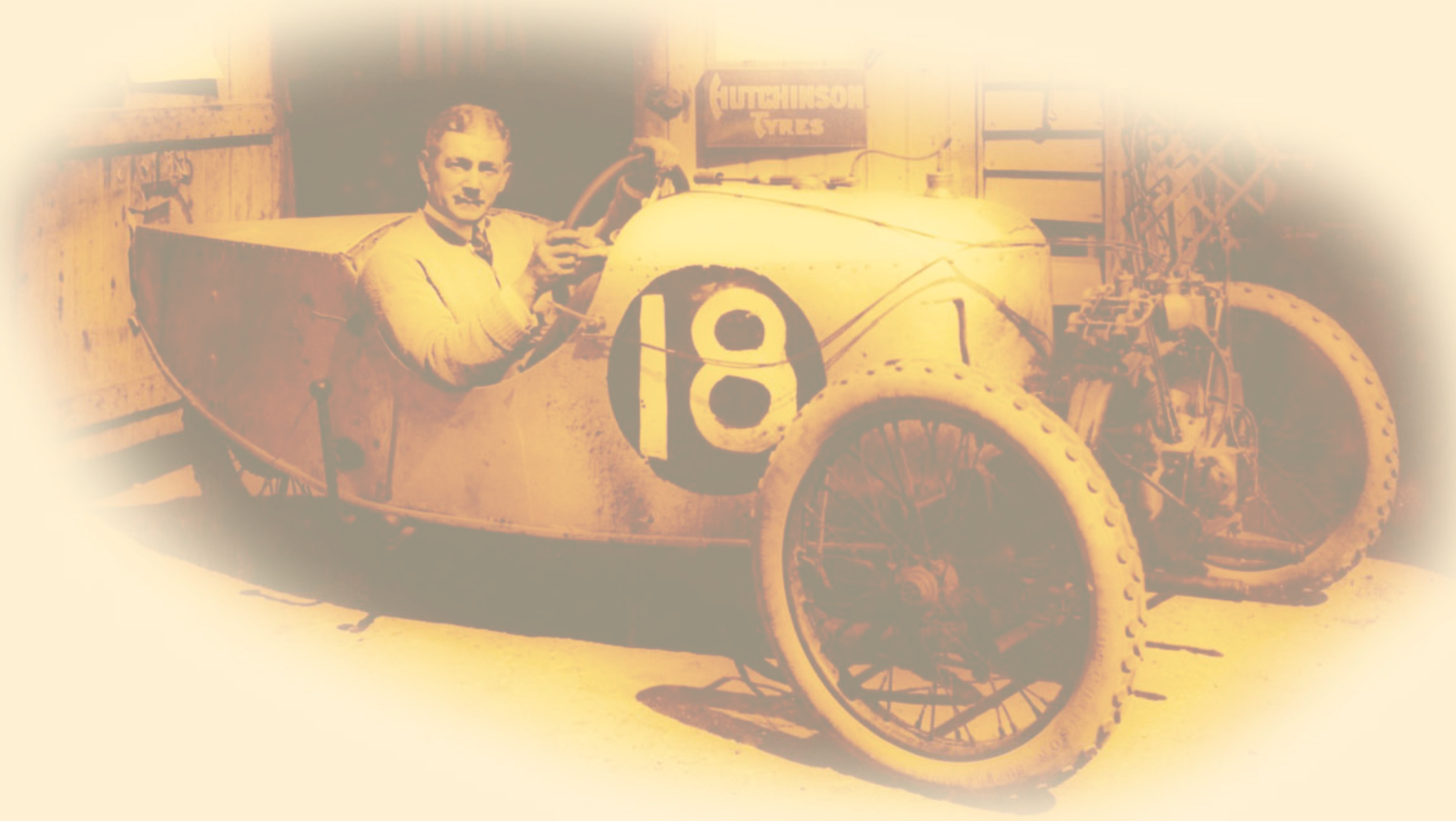
Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

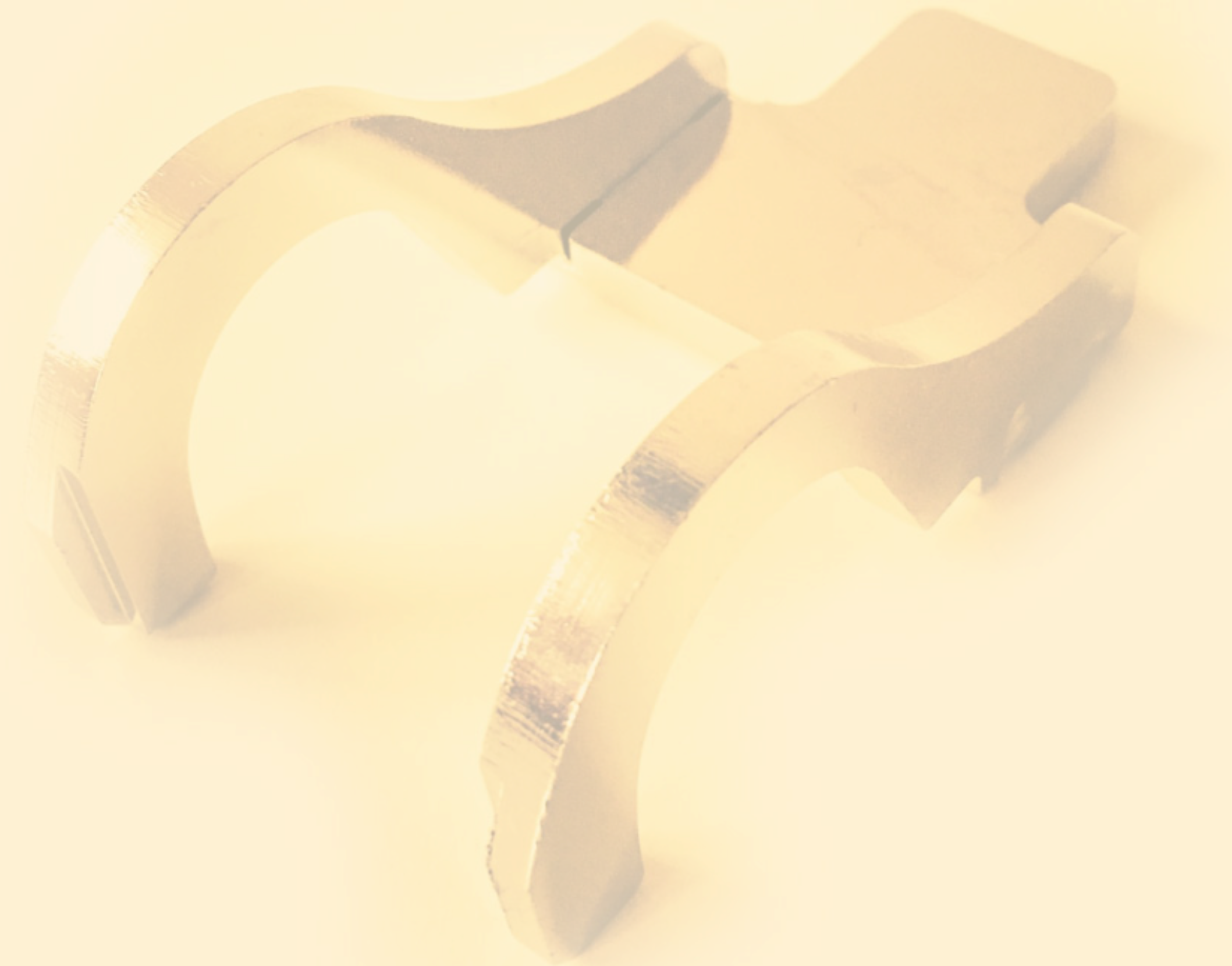

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

- Och har såklart både de vanliga verktygen
- Och alla specialverktyg vi någonsin kan komma att behöva

Bosses bilverkstad

Attributionsteoretisk exempel

Vi jobbar i en bilverkstad

- Vi ska titta på
 - Vilka verktyg och metoder vi behöver
 - Och när vi använder dem

Verktygslådorna

- en kvalitetssäkringsmodell

Att hantera svåra situationer utan att eskalera dem

Att utvärdera varför det blev svårt

Att förändra så att det inte händer igen

Verktygslådorna

- en kvalitetssäkringsmodell

Att hantera svåra situationer utan att eskalera dem

Att utvärdera varför det blev svårt

Att förändra så att det inte händer igen

ORIGINAL PAPER

Staff Intervention and Youth Behaviors in a Child Welfare Residence

Sarah L. Fraser^{1,2} · Isabelle Archambault^{1,2} · Valérie Parent¹

Published online: 6 November 2015

© Springer Science+Business Media New York 2015

Abstract The aim of this study was to explore the bidirectional relationship between youth behaviours, more specifically opposition and aggression, and the types of interventions used by staff within a child welfare residential setting. Intervention forms were completed by staff

Low self-esteem, difficulty with cognitive control mechanisms and problem solving are not rare among these youth (Small et al. 1991). Such characteristics and life events make them more prone to displaying impulsive, aggressive and/or delinquent behaviours and mental health problems

Hanteringsmetod

Fraser SL, Archambault, I & Parent, V (2016). Staff Intervention and Youth Behaviours in a Child Welfare Residence. Journal of Family Studies 25, 188-199

	Lugn	Opposition	Aggression
Deeskalering	81,3 %	3,1 %	15,6 %
Samtal	59,6 %	21,1 %	19,3 %
Tillrättavisning, gränssättning	26,3 %	51,6 %	22,1 %
Stå i vägen, beröring	28,6 %	21,4 %	50 %
Be om att lämna	46,9 %	31,3 %	21,9 %
Isolering	38,1 %	28,6 %	33,3 %
Fasthållning	51,9 %	11,1 %	37,0 %

Affektsmitta

Affekt smittar - vi känner
av varandras känslor
Det gör vi genom så kallade
spegelprocesser
Vi speglar varandras
muskelspänningar

